

Húsz év: színházcsinálás Udvarhelyen

FOTÓ: BARABÁS ÁKOS

A Nem élhetek muzsikaszó nélkül című Móricz-darabbal kezdődött el 1998. október 6-án a székelyudvarhelyi Tomcsa Sándor Színház nehézségekkel, ám sikerekkel is teli, ma már húszéves története. A jubileum kapcsán a teátrum két színészevel eleve-nítettük fel a kezdeteket: László Kata és Dunkler Róbert szinte a kezdetek óta tagja az udvarhelyi társulatnak.

A nagyváradai színház-tól igazolt át Dunkler Róbert, az egyik színházalapító, Merő Béla hívására 1999-ben. László Kata rá egy évre érkezett a társulathoz. „A hiten, a színház feltétel nélküli szeretén, a közös gondolkodáson kívül nem nagyon volt itt semmi. Nem volt műszaki személyzet, próbatermünk, szekrényünk. Az öltözőben egy asztal és néhány szék volt csupán. Nem voltak irodahelyiségek, nem volt jogi státusa a színháznak” – sorolta Kata.

Nehéz volt a befogadás

A színház a kezdetekkor a Művelődési Ház tagozataként működött, az 1999/2000-es évadban tizenkét főállású színművésszel, valamint vendégművészekkel. Ebben az évadban nyolc bemutatót tartottak.

Dunkler Róbert és László Kata. Hívták más színházakhoz is, de ők maradtak

FOTÓ: BELICZAY LÁSZLÓ

„Nem éreztük a súlyát, inkább azt, hogy milyen jó dolgozni. Rengeteget próbáltunk, dolgoztunk, vitakoztunk egymással. A város eleinte nehezen fogadott be, hiszen megérkezett tizenkét ember, és úgy néztek ránk, mint a csodabogarakra. Sok vendéglőadás volt korábban, volt amatőr színjátszás, de állandó társulata nem volt a városnak. Anyagilag eléggé mostohán indult el ez a színház. A fenyegetettség, hogy megmarad vagy sem, mindig ott lebegett a fejünk fölött. Volt olyan, hogy három és fél hónapig nem kaptunk fizetést, mivel volt valami vita a helyi politikusok között. Mi próbáltunk semlegesek maradni ebben a szituációban, és úgy építettük fel a színházat, hogy kizárólag szakmai téren érvényesüljön” – magyarázza Dunkler Róbert, akít többen Csóka-ként ismernek.

Az önálló jogi státus

Merő Béla, a színház egyik alapítója egy év után úgy döntött, nem folytatja Udvarhelyen, a színház élére két fiatal szakember, Szabó K. István rendező és Dunkler (akkor még Pánczél) Réka dramaturg került.

„Amikor megérkeztem, az első öt percben Merő Béla felmondott, a következő percekben még valaki. Viszont maradt két fiatal vezetőnk, akiknek igen sokat köszönhetünk. Ők voltak azok, akik minőségben alapokat fektettek le, és tűzön-vízen keresztül mindent megtettek azért, hogy ennek a színháznak adják meg a jogi státusát” – mutat rá László Kata.

Ezt a kérdést nagy és sok vita előzte meg, végül 2005 elején megkapta a színház az önálló jogi státust. Dunkler Róbert úgy emlékszik vissza, hogy minden egyes betűért meg kellett harcoljanak, hogy létezhesen ez a színház. „Egy jogász és sok üzletember segített, akiknek hálával és köszönettel tartozunk.”

Ugyanazt a színházi nyelvet beszéltek

A következő évadokat a változatos műsor jellemezte, gyerekelőadások, zenés darabok születtek, ugyanakkor már a kezdetekkor megjelentek a repertoárban a kísérleti jellegű előadások is. Az átütő sikert a Sorin Militaru rendezte Csehov-darab, a Sirály hozta. Az előadásnak nemzetközi visszhangja lett, a Nyinát játszó Szalma Hajnalka a legjobb pályakezdő színésznő díjban részesült a XII. Uniter-gálán. „Akkor éreztem úgy, hogy megszűnt ez a kvázi ellenállás a város részéről, ugyanakkor rengeteget jártunk konferálni, szavalni, hogy ismerjenek meg” – fejt ki Róbert.

Szakmai körökben az a hír járta, hogy az udvarhelyi társulat egy jó csapat. S hogy mitől volt ez? Attól, hogy együtt éltek, ugyanazt a színházi nyelvet beszéltek, és egy volt a cél. „Ott laktunk egy emeleten, együtt mostunk, főztünk, néztünk filmet, együtt váltottuk meg a világot, gondoltuk tovább a színházat. Úgy voltunk együtt, mint egy kis kibucban, ez volt az udvarhelyi kibuc. Olyan erősen forrtunk össze az elején, hogy csak együtt tudtunk elképzelni mindent” – emlékezik vissza Kata. Nevetve meséli, hogy az egri színházról a Goldoni-előadáshoz kaptak ajándékba egy díszletet, annak a darabjai köszöntek vissza még jó néhány produkcióban. Katának a szolgálati lakásként kiutalt garzonban az első szekrénye is egy díszlet darabja volt. „Az Óz, a nagy varázsló című előadásban játszottam először, és a bemutató előtti napon adták át a garzonokat. Délelőtt megvolt a bemutató, én szépen kiöltöztem a protokollra, majd miután lejárt, elmentünk az akkori barátommal, és megvettük az első felmosóvedrünket.”

Csóka a hőskorból azt elevenítette fel, amikor egy, a gyergyószentmiklósi Kollokviumon tartott előadásuk után megkérte a felesége kezét, méghozzá egy Oltcitban. Ennek már

tizenhét éve. „A társulat sejtette, de nem tudta biztosan, hogy mire készülök. Azelőtt volt Posta Ervinnek és P. Fincziski Andreának – aki már a legelső előadásban is játszott – az esküvője. Mindig együtt bulizott a társulat, akár születésnapja volt valamelyikünknek, névnapja, vagy egy ilyen nagy esemény, mint a lagzi.”

Izspabirkózás és lelki buhera

Kérdésünkre, hogy melyik szerepükre emlékeznek vissza a legszívesebben, együtt vágják rá: mindenikre. És bár mindkettőjüknek megfordult a fejében az évek során, hogy elmenjen innen, hívták is őket más színházakhoz, mégis maradtak.

„Nagyon szépek voltak ezek az évek a kínjakkal, a küzdelmekkel, a belehalásokkal, nehéz volt, de gyönyörű évek voltak, ez minket összecsiszolt, többé tett. Igaz, néha el is fáradunk. De tudjuk, hogy szeretnek, elismernek és fontosak vagyunk most már a városnak” – hangsúlyozza László Kata.

Az évek folyamán sokat változott a társulat összetétele, a személyzet és a színház technikai felszerelése is bővült. „Csodálom is Nagy Palit (a színház igazgatója – szerk. megj.), hogy ezeket valahogy mindig meg tudja oldani. Abból a régi társulattól egyre kevesebben vagyunk, de az újak is kapnak valamit ebből a csapatszellemből. Nekem is sokszor megfordult a fejemben, hogy valami mást is kéne csinálni. Ez a vívódás megvan mindenkié. Alkotóemberként nem szabad kényelmi állapot legyen. Ahogy Csurulya Csongor (színész, volt művészeti vezető – szerk. megj.) mondaná: úgy tűnik, hogy ez egy izspabirkózás és egy lelki buhera. De nagy öröm számomra, hogy a már felnőtt közönségünkől sok olyan visszajelzés jön, hogy általunk szerette meg a színházat annak idején. Tehát ez a húsz év nem volt fölösleges” – summázott Dunkler Róbert.

PÉTER BEÁTA